

สมุนไพรในวรรณคดี ....

จำปาเทศ

วงศ์เสถียรย์ ฉั่วกุล

ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

...กระดังงาจำปาเทศ

เหมือนเสด็จแดนสวรรค์

อินทราและเทวัญ

ทุกข้อขั้วมาชื่นชม

ภาพย่เหเรือตอนเห่ชมดอกไม้
ประพันธ์โดย..นายฉันท ขำวิไล

ชื่ออื่นๆ	ขนาน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ชลบุรี) ห่าอาว (หนองคาย) จำปีแขก (ภาคกลาง) สนาน (นนทบุรี) เหมือนคน (กาญจนบุรี) กะหนาย, ยวนปลา (ภาคใต้)
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pterospermum littorale</i> Craib var. <i>littorale</i>
วงศ์	MALVACEAE (STERCULIACEAE)

จำปาเทศ เป็นไม้ต้น สูง 5 - 15 ม. ผิวใบมีขนแล้วเปลี่ยนเป็นเกลี้ยง ใบเดี่ยว เรียงสลับ แปลงรูปได้ รูปใบฝ่ามือเมื่อเป็นใบอ่อนถึงเป็นรูปกลม เปลี่ยนเป็นรูปไข่เมื่อเป็นใบแก่ กว้าง 4 - 6.5 ซม. ยาว 8 - 16 ซม. ปลายใบแหลมถึงเรียวแหลม โคนใบเบี้ยวหรือมน มีขนและมีนวลที่ผิวใบด้านล่าง ขอบใบเป็นพู่หรือเรียบ เส้นใบมีความหนาเป็นชั้นคล้ายชั้นบันไดเห็นเด่นชัดที่ผิวใบด้านล่าง ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปใบหอก มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวถึงเหลือง มีขนทั้งสองด้าน ผลแห้งแตก รูปไข่ แข็ง กว้าง 3.5 - 5 ซม. ยาว 5.5 - 7 ซม. แยกเป็นห้าพูตามยาว เป็นคลื่นเป็นเหลี่ยม เดิมมีขนแล้วเปลี่ยนเป็นเกลี้ยง ผลมีวงกลีบเลี้ยงติดทน ร่วงง่าย เมล็ดจำนวนมาก รูปไข่ ปลายเมล็ดมีปีกบาง ขนาด 0.5 x 2 ซม.

การกระจายพันธุ์ พืชถิ่นเดียวของไทย พบในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ภาคตะวันตกเฉียงใต้ และภาคใต้

นิเวศวิทยา ป่าผลัดใบผสม ป่าเบญจพรรณ ขึ้นตามป่าละเมาะชายหาด ป่าชายหาด หรือตามร่องน้ำลำคลองที่ไม้ห่างจากฝั่งทะเล พบที่ความสูง 100 - 1,000 ม. จากระดับน้ำทะเล

ระยะเวลาออกดอกและติดผล ดอก ตุลาคม - ธันวาคม ผล พฤศจิกายน - มีนาคม

ประโยชน์ เปลือกต้น ใช้แก้ไข้

เอกสารอ้างอิง

Phengklae C. Sterculiaceae. In; Santisuk T, Larsen K, eds. Flora of Thailand, Volume seven Part three. Bangkok: Prachachon Co. Ltd., 2001:539-654.